HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

שבעת ימים פרק ראשון יומא י.

תורה אור השלם

1. בְּנֵי יֶפֶת גֹּמֶר וּמָגוֹג
וּמָדַי וְיָוָן וְתֻבַל וּמֶשֶׁךְ
וְתִירָס: בראשית י ב
2. וּבְנֵי כוּשׁ סְבָא וַחֲוִילָה
וְסַבְתָּה וְרַעְמָה וְסַבְתְּכָא
וּבְנֵי רַעְמָה שְׁבָא וּדְדָן:
בראשית י ז
3. וַתְּהִי רֵאשִׁית
מַמְלַכְתּוֹ בָּבֶל וְאֶרֶךְ
וְאַכַּד וְכַלְנֵה בְּאֶרֶץ
שִׁנְעָר: בראשית י י
4. מִן הָאָרֶץ הַהִוא יָצָא
אַשּׁוּר וַיִּבֶן אֶת נִינְוֵה וְאֶת
רְחֹבֹת עִיר וְאֶת כָּלַח:
בראשית י יא
5. וְאֶת רֶסֶן בֵּין נִינְוֵה
וּבֵין כָּלַח הִוא הָעִיר
הַגְּדֹלָה: בראשית י יב
6. וַיָּקָם יוֹנָה וַיֵּלֶךְ אֶל
נִינְוֵה כִּדְבַר יְיָ וְנִינְוֵה
הָיְתָה עִיר גְּדוֹלָה
לֵאלֹהִים מְהֲלַךְ שְׁלֹשֶׁת
יָמִים: יונה ג ג
7. וַיָּעֲלוּ בַנֶּגֶב וַיָּבֹא עַד
חֶבְרוֹן וְשָׁם אֲחִימַן שֵׁשַׁי
וְתַלְמַי יְלִידֵי הָעֲנָק
וְחֶבְרוֹן שֶׁבַע שָׁנִים
נִבְנְתָה לְפְנֵי צֹעַן
מִצְרָיִם: במדבר יג כב
8. לָכֵן שִׁמְעוּ עֲצַת יְיָ
אֲשֶׁר יָעַץ אֶל אֱדוֹם
וּמַחְשְׁבוֹתָיו אֲשֶׁר חָשַׁב
אֶל יֹשְׁבֵי תֵימָן אִם לֹא
יִסְחֲבוּם צְעִירֵי הַצֹּאן אִם
לֹא יָשִׁים עֲלֵיהֶם נָוֵהֶם:
ירמיהו מט כ
9. הֲאֵיל אֲשֶׁר רָאִיתָ
בְּעֵל הַקְּרָנַיִם מְלֵבֵי מָדַי
וּפָרָס: דניאל ח כ
10. וְהַצָּפִיר הַשָּׂעִיר
מֶלֶךְ יָוָן וְהַקֶּרֶן הַגְּדוֹלָה
אֲשֶׁר בֵּין עֵינָיו הוּא
הַמֶּלֶךְ הָרִאשׁוֹן:
דניאל ח כא
11. לָכֵן יִתְּנֵם עַד עֵת
יוֹלֵדָה יָלָדָה וְיִתֶר אֶחָיו
יָשׁוּבוּן עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
מיכה ה ב
12. וְהִכְרַתִּי בָתֵּי הַמַּרְכָּב
עַל בֵּית הַקֹּדֶשׁ וְאַבְדוּ בָּתֵּי
הַשֵּׂן וְסִפּוּ בָּתִּים רַבִּים
נְאֻם יְיָ: עמוס ג טו

גליון הש"ס

גמ' בית סתמא לא איקרי. כעין זה מולין קלט ע"א וש"נ: תוס' ד"ה איני יודע וכו' וי"ל אדרבה משום דמינה סליק. עיין תפארת למשה"ק מ"ג סימן מ: ד"ה חוץ וכו' שבגויות בקדש. עיין לעיל ח ע"ב תוס' ד"ה ולמי:

הגהות הב"ח

(א) גמ' (מדי סו' כמשמעו) תפ"מ וס"ב ס"ק מדי כמשמעו יון זו מקדוניא וכן עיקר: (ב) שם ד"ה. תפ"מ. וס"ב רש"י ל"ג ליה: (ג) רש"י ד"ה נפלו סו' נלמ"ר שהיה מכשדים נפל ביה:

הגהות הגר"א

[א] גמ' גרממיא. ל"ל גרמניא (ועמ"ש בפ"ר רפ"ג דנעשים): [ב] שם (דבר אמר) תפ"מ (וכן מתקו רש"י):

מוסף רש"י

זה סילק. סס עיר (כתובות י:). מיומן שבאחים. גטור שבסס, כמו איד היימן תסוסה מן השמלל (סוטה לד:). שמשים את הארץ בשחיתות. שמקום רגליו מעמיק בארץ מרוב כובדו ויוכר שם כגומא וכשחת, ולשון אחר לפ פורש לנו מלי דמי לשחיתות, וכלפה לשון עמודי שם, שסס כבדים ומקום מעמדם ניכר (שם). תלמים. מלמ המתריסה שמעלה העפר ומעמיק בארץ (שם). שמעניקין החמה בקומתן. מרוב גובה קומתן דומה כאילו זוקפים צוקה ושוען בנקב שהחמה יוצאה בו (שם). לכן יתנם עד עת יולדה. סיינו ט' מדשיס, כדממרגמינן בכן יתמסרון בעיון דילדתא למילד, וכתיב (מיכה ה) ועמד ורעה בעוז ה', וגו' ושבו כי עתה יגדל, ומתרגמינן ויתוסון מציני גלוותהון (סנהדרין צח:). על בני ישראל. סיינו כל העולם שיכולין מפוזרים בו (שם).

רבינו חננאל

אין השכינה שורה אלא באהלי שם, ומקדש שני בניוה פרסאי דאתו מיפת דתני רב יוסף תירס זו פרס וכתיב בני יפת גומר ומגוג וגו'. אמר רבי עתידה רומי שתיפול ביד פרס שנא' לכן שמעו עצת ה' אשר יעץ (על) [אל] אדום ומחשבותיו וגו', אם [לא] יסחבום צעירי הצאן. ופריש לה צעירי הצאן זוטרא דאחוה. ופרסאי מנא לן דמיפת קאתו דכתיב בני יפת גומר ומגוג כו' גומר זו גרמוסיא מגוג זו גינתא. מדי כמשמעו. יוון זו מקדוניא. תובל זו בית איניקי. והיא דגרסי' בע"ז גבינות בית איניקי. ותירס זו פרס, ותני רב יוסף תירס זו פרס. מקדש ראשון בנאוהו ישראל שהם בני שם והחריבוהו כשדים נפלו כשדים ביד פרסיים מקדש שני שבנאוהו פרסיים כו'. אמר רב עתידה פרס שתפול ביד רומי תניא נמי כו', דאמר רב יהודה אמר רב אין בן דוד בא עד שתיפשוט מלכות הרשעה ט' חדשים בכל העולם שנאמר לכן יתנם עד עת יולדה ויתר אחיו ישובון. ת"ר כל הלשכות שהיו במקדש לא היה בהן מזוזה חוץ מלישכת פרהדרין מפני שהיא בית דירה להכין גדול שבעת ימים בשנה. א"ר יהודה וכי אין שם בית דירה אלא זו בלבד כו'. ואוקמה רבה אליבא דר' יהודה (לימות החמה ולימות הגשמים) אלא אמרו כל שהיא בית דירה [לימות החמה ולימות הגשמים] חייבת ושאינה בית דירה פטורה שנאמר וכתבתם על מזוזות ביתך, ביתך סתם כתיב. ואע"ג דכתיב בית החורף ובית הקיץ, בית החורף ובית הקיץ איקרי בית סתמא לא איקרי אלא העשוי לדירת ימות החמה וימות הגשמים. ומותיב אביי סוכת החג בחג ר' יהודה מחייב וחכמים פוטרין. ותני עלה ר' יהודה מחייב בעירוב ובמזוזה ובמעשר. כלומר בית הוא דהא קיי"ל אין חייב בעירוב אלא בית וכן במזוזה. והפירות נמי אינן חייבין במעשר עד שיראו פני הבית. ואם תאמר מדרבנן חייב

תום' ישנים

זו אקטיפון. ס) כך ג' הקונטרס. ופירוש מי גרס קטיפון נלמ"ל מין זו קטיפון דגיטין (ו, ב) ועירובין (נ, ב) דהתי מתרץ מסור היה, והיינו דהתם מתרץ כשדים. ועוד תומר רביעו זוקן דשמא י"ל שמסור ניתה ביניהם כדשמעת מקל מסור יפה לניים (ישעיה כג, יג), פירוש לנורך בעלי ספינות, ופשיר שיקר זה הכנין. **איני יודע אם** רבן גדולה או ניגוה. מפל בכלה לא נתפקה אם היה גדולה, לפי שקבר שניהם גדולה היה בשבל הפקוח לו רבן שבגניניה מדבר הפקוח, מבל בלה לינו מדבר מלה מזכירה. חוץ **מלשבת פרהדרין**. ול"ת הא ליכא נמי לשבת כהן השורף את הפרה שהיתה בלפוה מזוהה והיל היתה בקודש, בלתמרינן [פרה פ"ג מ"ו] שהיו עושין בבש מהר הבית להר המשחה, ומבן נמי [מדות פ"ג מ"ב] שער המזרחי שפרה וכל מעבדיה יוצאין להר המשחה ונמרינן ממילותים. ומומר רביעו זוקן דהוחיל וליתה (בכולה) [בכולן] שתא לא קתשיב. ולשבת בית מבניתם נמי דתמרינן שהיו בית דירה לכהן גדול לא קתשיב, שלא היו שם אלא שבעת ימים. **תימא מדרבנן**. מימה דלמתי לא מירל לומר דלעיל בלשבת פרהדרין לא מתייב רבי יהודה שלא נזהיר שתא יתמרו בהן גדול תבוא בבית המסורין והבל מתייב מדרבנן סובה תטו בית. ולילה למימר דנזהיר נמי דקתמר לעיל נזהה לשבת פרהדרין תטו בית, דהל בתה לשבות היו שם לבית דירה ולא נזהיר בהו תטו בית. ומומר רביעו זוקן דבסובה המסורה לבל נזהיר תטו בית, תבל לשבת פרהדרין תסורה נזהיר ובשביל בך לא יתיתו מלהיות מחוזה בשתיפה, ולתיבי דלעיל לא מקתו שלדעתייהו שתין שם. **ובי תימא מדרבנן**. מימה דתבי קשיא דרבנן תלבוש לעיל מתייבי והבל פטורי. מיהו לא מקשי שלדעתה בך קושיא ולעיל נמי לא מקשי לה.

ס) נ"ב ס"ו מגוג זו גומתא ומדי כתמשמעו יון זו מקדוניא), ב) כתוכות י:, ג) [ע"ז ל:] תנא ופ"ר ל"ג, ד) [ל"ל אלן, ה) [ל"ל אלן], ו) [גיר' ע"י כי סליק רבי אבא ממה' כתוכ וכו'], ז) [ל"ל לתון], ח) [סנהדרין לא:], ט) [ל"ל רבה], י) [מעשרות פ"ג מ"ו], כ) בס"ק ליתא: מוק, ל) [בכתוכ לה:], מ) (דבריס כו),

אף על גב דיפת אלהים ליפת אין השבינה שורה אלא באהלי שם ופרסאי מנא לן דמיפת קאתו דכתיב [1]בני יפת גומר ומגוג ומדי ויון ותובל ומשך ותירס גומר זה [א] גרממיא [ב]מגוג זו קנדריא [ג] מדי זו מקדוניא יון כמשמעו תובל זה בית אונייקי משך זו מוסיא תירס פליגי בה ר' סימאי ורבנן ואמרי לה רבי סימון ורבנן חד אמר זו בית תרייקי וחד אמר זו פרס תני רב יוסף תירס זו פרס [2]סבתה ורעמה וסבתכא תני רב יוסף סקיסתן גוייתא וסקיסתן בריית בין חדא לחדא מאה פרסי והיקפה אלפא פרסי [3]ותהי ראשית ממלכתו בבל וארך ואכד וכלנה בבל כמשמעה ארך זה אוריכות ואכד זה בשכר כלנה זה נופר נינפי [4]מן הארץ ההיא יצא אשור [ג]תני רב יוסף אשור זה סילק [4]ויבן את נינוה ואת רחובות עיר ואת כלח נינוה כמשמעו רחובות עיר זו פרת דמישן כלח זו פרת דבורסיף [5]ואת רסן בין נינוה ובין כלח היא העיר הגדולה רסן זה אקטיספון היא העיר הגדולה איני יודע אם נינוה העיר הגדולה אם רסן העיר הגדולה בשהוא אומר [6]ונינוה היתה עיר גדולה לאלהים מהלך שלשת ימים הוי אומר נינוה היא העיר הגדולה [7]ושם אחימן ששי ותלמי ילידי הענק [ד]תנא אחימן מיומן שבאחים ששי שמשים את הארץ בשחיתות תלמי שמשים את הארץ תלמים תלמים [ה] דבר אחר אחימן בנה ענת ששי בנה אלוש תלמי בנה תלבוש ילידי הענק שמעניקין החמה בקומתן אמר רבי יהושע בן לוי אמר רבי עתידה רומי שתפול ביד פרס שנאמר [8]לכן שמעו עצת ה' אשר יעץ [ז](על) אדום ומחשבותיו אשר חשב [ח](על) יושבי תימן אם לא יסחבום צעירי הצאן אם לא ישים עליהם נוהם מתקיף לה רבה בר עולא מאי משמע דהאי צעירי הצאן פרס הוא דכתיב [9](ו)האיל אשר ראית בעל הקרנים (הוא) מלכי מדי ופרס ואימא יון דכתיב [10]והצפיר השעיר מלך יון [ט]כי סליק רב חביבא בר סורמקי אמרה קמיה דההוא מרבנן אמר ליה מאן דלא ידע פרושי קראי מותיב תיובתא לרבי מאי צעירי הצאן זוטרא דאחוהי דתני רב יוסף תירס זה פרס אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן משום ר' יהודה ברבי אלעאי עתידה רומי שתפול ביד פרס קל וחומר ומה מקדש ראשון שבנאוהו בני שם והחריבוהו כשדיים נפלו כשדיים ביד פרסיים מקדש שני שבנאוהו פרסיים והחריבוהו רומיים אינו דין שיפלו רומיים ביד פרסיים אמר רב עתידה פרס שתפול ביד רומי אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב בנויי ביד סתורי אמר להו אין גזירת מלך היא איבא דאמרי אמר [י](ליה) אינהו נמי הא קא סתרי בי כנישתא תניא נמי הכי עתידה פרס שתפול ביד רומי חדא דסתרי בי כנישתא ועוד גזירת מלך הוא שיפלו בונין ביד סותרין דאמר רב יהודה אמר רב [כ]אין בן דוד בא עד שתפשוט מלכות רומי הרשעה בכל העולם כולו תשעה חדשים שנאמר [11]לכן יתנם עד עת יולדה ילדה ויתר אחיו ישובון על בני ישראל: ת"ר [א]כל הלשכות שהיו במקדש לא היו להן מזוזה חוץ מלשכת פרהדרין שהיה בה בית דירה לכהן גדול אמר ר' יהודה והלא כמה לשכות היו במקדש שהיה להן בית דירה ולא היה להן מזוזה אלא לשכת פרהדרין גזירה היתה מ"ט דר' יהודה אמר [כ](רבא) קסבר רבי יהודה כל בית שאינו עשוי לימות החמה ולימות הגשמים אינו בית איתיביה אביי והכתיב [12]והכיתי (את) בית החורף על בית הקיץ א"ל בית חורף ובית קיץ איקרי בית [ס]סתמא לא איקרי איתיביה אביי [ל]סוכת החג בחג ר' יהודה מחייב וחכמים [ב]פוטרין ותני עלה ר' יהודה מחייב בעירוב ובמזוזה ובמעשר וכי תימא מדרבנן בשלמא עירוב ומזוזה איבא למימר מדרבנן אלא מעשר מי איבא למימר מדרבנן

דילמא

איני יודע אם נינוה העיר הגדולה וכו'. ותימה לי אמתי לא אתמר נמי אימי יודע מס בלא העיר הגדולה כיון דמסקקא ליה ברמן וניוה שלפני פניו מס העיר הגדולה עלייהו אקי ס"ס דאימה לספוקי בכלא דמינה אקי סליק [ט]וי"ל מדרבה משום דמינה אקי סליק מס אימה דעלה אקי לא הוה ליה למימר היא העיר הגדולה אלא העיר הגדולה: **חוץ מלשכת פרהדרין שבה היתה דירה.** ומס תאמר ליתשוב נמי לשבת בית מבן שבה היתה דירה להכין השורף את הפרה י"ל לא אשכח שבשבת שהיה להן בית דירה ולא היה להן מזוזה אלא לשבת פרהדרין גזירה היתה מ"ט דר' יהודה אמר [כ](רבא) קסבר רבי יהודה כל בית שאינו עשוי לימות החמה ולימות הגשמים אינו בית איתיביה אביי והכתיב [12](את) בית החורף על בית הקיץ א"ל בית חורף ובית קיץ איקרי בית [ס]סתמא לא איקרי איתיביה אביי [ל]סוכת החג בחג ר' יהודה מחייב וחכמים [ב]פוטרין ותני עלה ר' יהודה מחייב בעירוב ובמזוזה ובמעשר וכי תימא מדרבנן בשלמא עירוב ומזוזה איבא למימר מדרבנן אלא מעשר מי איבא למימר מדרבנן

דילמא